

ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ
ΙΑΤΡΟΥ

ΤΑ ΔΕΙΨΑ ΤΟΥ ΑΛΥΤΡΩΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΔΙΑΛΕΞΙΣ

---

*Ἐδόθη εἰς τὸ μεγάλο Θέατρον τῆς Ἀλεξανδρείας
« Ἀλάμπρα »*

*Κατὰ τὴν « Ἐθνικὴν Ἑσπερίδα »,
ὑπὲρ τῆς κοινῆς τῶν Ἀλυτρώτων Ἑλλήνων Ἐπιτροπείας
ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Γενικοῦ Προξένου κ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
Τῆ 30)12 Ἰουνίου 1918*

Ἐξευπωθή δαπάνη τῆς Κας Αἰκατερίνης Δ. Ζαρίφη

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ
1918

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

4154

ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ
ΙΑΤΡΟΥ

ΤΑ ΔΕΙΨΑ
ΤΟΥ ΑΛΥΤΡΩΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΔΙΑΛΕΞΙΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Ἐδόθη εἰς τὸ μεγάλο Θέατρον τῆς Ἀλεξανδρείας
« Ἀλάμπρα »

Κατὰ τὴν « Ἐθνικὴν Ἑσπερίδα »,
ὑπὲρ τῆς κοινῆς τῶν Ἀλυτρώτων Ἑλλήνων Ἐπιτροπείας
ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Γενικοῦ Προξένου κ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
Τῆ 30)12 Ἰουνίου 1918

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

«Ἐγρεο Μᾶτερ»

Μᾶς βροντοφωνᾷ ἀπὸ τὰ βάθη τῶν τάφων ἢ ψυχὴ ἐκείνων, ποῦ ἔπεσαν γιὰ τὴν Πατρίδα.

«Σήκω Μητέρα»

Μᾶς βροντοφωνᾷ ὁ διαπόντιος στεναγμὸς τῶν σκλαβωμένων ἀδελφῶν μας, τῶν ἀδελφῶν, ποῦ καίονται τὰ σπίτια τους, καίονται οἱ ἄγροί, βαφτίζονται στὸ αἷμα τὰ χωριά, σφάζονται τὰ βρέφη στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας, σύρονται σὲ βάρβαρη εὐνὴ ἢ θυγατέρες, θυσιάζονται οἱ γιοιοὶ μπρὸς στὰ μάτια τῶν πατέρων.

«Ἐγρεο Μᾶτερ»

Μᾶς φωνάζει ἡ Ἑλλὰς τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα τρέμει ἀπὸ τὸ κρῦο κάτω ἀπὸ τὰ τρυπημένα ράκη, τοῦ ὁποίου τὸ αἷμα ρέει ἀπὸ τραύματα ἀνοιχτὰ σὰν ἀπὸ κρουνό, τοῦ ὁποίου τὰ χεῖλη μελανὰ ἀπὸ τὴν πείνα ἔχουν ἀνάγκη γιὰ ἓνα κομάτι ψωμί.

Εἶνε ἡ Ἑλλὰς τοῦ μαρτυρικοῦ ὑπόδουλου λαοῦ, ποῦ φεύγει τὸν ἄγριο τοῦ τυράννου διωγμό, ἐνῶ ἔμεῖς ἔχουμε στέγη κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία ἀναπνέουμε ἐλεύθερον ἀέρα, ἔχουμε κοίτη πάνω στὴν ὁποία μπορεῖ ἀφοβα νὰ κοιμηθῇ ἡ παρθένος θυγατέρα, ἔχουμε Νόμον, ἡγεμόνα.

Καὶ ὅμως ὁ ἄστεγος ἐκεῖνος, ὁ ριγὼν, ὁ πειναλέος λαὸς ἐξακολουθεῖ νὰ βοᾷ μὲ τὰ χλωμά του χεῖλη μὲ ὅλη τὴ δύναμη τῆς ἀνεξάντλητης ψυχῆς του:

«Ἐλευθερία ἢ θάνατος»

Κ' ἔχουμε τὰ ζωντανὰ τεκμήρια:

Τοὺς πρόσφυγας

Πρέπει μὲ σεβασμὸ νὰ τοὺς βλέπη καὶ νὰ τοὺς συλλογίζεται κανεὶς. Ἐπροτίμησαν γιὰ τὸν Ἑθνισμό τους ν' ἀφίσουν τὰ

πλούτη τους και αϊμόφυρτοι νὰ καταφύγουν στὴ Πατρίδα - Μάνα, καὶ νὰ σαλπίσουν τὸ συναγερμὸ τῆς Φυλῆς, καὶ νὰ βροντοφωνήσουν τὰ μαρτύρια τῆς ἀγχόνης καὶ τῆς μαχαίρας ποῦ ὑπέφεραν ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ Βουλγάρους.

Κι' ἄρχισαν πρῶτοι νὰ πολεμοῦν ἐναντίον τῶν προαιωνίων ἐχθρῶν τοῦ γένους μας στὰ Μακεδονικὰ πεδία. Κι' ἐσχημάτησαν τὴ βάση τοῦ νέου στρατοῦ τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Κι' ὅπως πάλαι ποτὲ στὴ Γιγαντομαχία τοῦ 21 ἔπεφταν ματωμένοι καὶ ὠχροὶ μὰ εὐτυχισμένοι οἱ μάρτυρες πάνω στὰ ἱερὰ χῶματα τῆς αἰωνίας Ἑλλάδας μας, ἔτσι καὶ οἱ σημερινοὶ ἥρωες λὲς κι' ἐπρόφεραν πέφτοντας τοὺς στίχους, ποῦ ἔψαλλε τὸ εὐγενικὸ τέκνο τῆς Ἑπτανήσου, ὁ μέγας ἐθνικὸς ποιητῆς μας, σὰν ἐπίκληση στοὺς ἡρωϊκοὺς προγόνους μας.

- » ὦ Τριακόσιοι σηκωθῆτε
- » Καὶ ξανάλθετε σ' ἐμὰς
- » Τὰ παιδιὰ σας θέλ' ἰδῆτε
- » Πόσο μοιάζουμε μὲ Σᾶς.

Καὶ σφάζονται ἐκεῖ ἀπροστάτευτα, καὶ πολεμοῦν ἐδῶ ἀθόρυβα οἱ μάρτυρες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλευθερίας, ποῦ εἶνε καὶ ἡ ἔλευθερία ὅλων τῶν Ἐθνῶν στὸ σημερινὸ παγκόσμιο συναγερμὸ.

Καὶ ὅμως ὁ Ἕλληνας σκλάβος, ποῦ φοβᾶται ν' ἀτενίζη τὰ λευκὰ χιόνια τῶν ψηλῶν βουνῶν καὶ τὸ γλαυκὸ πέπλο τοῦ οὐρανοῦ μὴ φωραθῆ ζητῶντας ὡσὰν ὄνειρο στοῦ χιονιοῦ τὴ λευκότητα, στοῦ ἀέρος καὶ τοῦ πόντου τῆς γλαυκῆς ἀνταύγιες τῆς Ἐθνικῆς μας σημαίας τὰ χρώματα, ὁ τρομοκρατούμενος σκλάβος Ἑλληνισμὸς ἓνα καὶ μοναχὸ κοινὸ πόθο ἔχει.

Εἶνε ὁ πόθος, ποῦ ἔφερε τὸ Γερμανὸ στὴν ἁγία Λαύρα, ὁ πόθος, ποῦ ἀνέβασε τὸ Γρηγόριο στὴν ἀγχόνη, ποῦ ἔσπρωχνε τοὺς Τουρκομάχους στῆς πεδιάδες, ποῦ ἀντηχοῦσαν ἡ περὶδοξες μάχες, ὁ πόθος, ποῦ ἔβαλε τὸν πυρφόρο δαυλὸ στὴ δεξιὰ τοῦ Κανάρη.

«Νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών».

Ἴδου ἡ φωνὴ τοῦ σημερινοῦ Ἐθνικοῦ μας Εὐαγγελίου. Ἄς ἀντηχήσῃ ἡ ρωμαλέα κραυγὴ τοῦ Ἐθνικοῦ αὐτοῦ Εὐαγγελίου ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ γιὰ νὰ σκιρτήσουν στὰ βάρη τοῦ τάφου των ἡ ψυχῆς ἐκείνων, ποῦ ἀδικοθανατώθησαν γιὰ τὴν Πατρίδα, ἄς ἀντηχήσῃ ἡ ρωμαλέα κραυγὴ ἀπὸ τοῦ

Προύθου ὡς τὸν Εὐρώτα, ἀ βουνὰ καὶ στοὺς λόγγους, στοὺς ἀγρούς καὶ τὰς πόλεις, στὰς ἠπείρους καὶ τὰς νήσους παντοῦ ὅπου ἀκούσθηκε ἡ μελίρρυτος Ἑλληνικὴ γλῶσσα, παντοῦ ὅπου ἐχύθηκε δάκρυ, παντοῦ ὅπου εἶχε ρεῦσει αἷμα, παντοῦ ὅπου ὑπάρχει πόνος, παντοῦ ὅπου ὑπάρχουν στήθη.

«Νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγῶν»

Ἄς ἀντηχήσῃ ἡ ἱερὰ κραυγὴ παντοῦ ὅπου ὑπάρχει ἐλευθερὸς καὶ σκλάβος Ἑλληνισμός.

Γιατὶ σήμερον ἐχθροὶ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς δὲν εἶνε μόνον οἱ ἀκατέργαστοι Βούλγαροι καὶ Τοῦρκοι, ἔχουν ἐπιστήμονα ὀδηγόν, ἔχουν ὀδηγὸν καταρτίζοντα προγράμματα ἐξοντωτικὰ γιὰ τὴν ὑπόδουλη Ἑλληνικὴ φυλή.

Τὸ σχέδιον τῶν Βουλγάρων καὶ Νεοτούρκων συμπληρόνεται καὶ τελειοποιεῖται ἔτσι υἱοθετημένο ἀπὸ τοὺς Γερμανούς.

Ὁ κίνδυνος εἶνε ἀφάνταστος, εἶνε μέγιστος. Σὰν τὴ σπάθη τοῦ Δαμοκλέους κρέμεται, πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς ὑπόδουλης Φυλῆς μας.

Ἡθικοὶ καὶ πραγματικοὶ αὐτουργοὶ συνεδέθησαν καὶ συν-ενώθησαν στὸν κοινὸν ἀγῶνα γιὰ νὰ καταφέρουν τελειωτικὸ πλῆγμα κατὰ τοῦ ὑπόδουλου Ἑλληνισμοῦ, τοῦ ὁποίου ὠρκίσθη-σαν τὴν ἐξόντωση.

Ναί, τὸ νέο σύστημα γυρεύει νὰ ἀνασκάψῃ αὐτὰ τὰ θε-μέλια τῆς δουλωμένης φυλῆς μας.

Ἦταν γνωστό, πῶς ὁ Ἑλληνισμὸς διεσώθηκε σὲ μέρες ζοφερᾶς καὶ σκληρᾶς δουλείας, χάρις εἰς τὸ **προνομιακὸ κα-θεστῶς**, χάρις στὴν «Ἑλληνικὴ γλῶσσα» καὶ «τῆς ἱερᾶς τοῦ Ἔθνους μας παραδόσεις».

Οἱ διώκται τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἴξευραν, πῶς ὁ δάσκαλος ἐψιθύριζε στὴς σεληνοφώτιστες νύχτες κρυφὰ στὸ αὐτὶ τοῦ σκλαβωμένου παιδιοῦ μέσα στὸ μυστικὸ σχολεῖο κάτω ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγιάς καὶ τοῦ Σταυρωμένου, τὴν ὁποίαν ἐφώτιζε τὸ ἀμυδρὸ φῶς τῆς ἀνέσπερης κανδύλας — ὅτι σὲ χρόνια περα-σμένα ἦταν βασίλισσα τῶν Ἐθνῶν ἡ Ἑλλάς, ποῦ εἶχε τώρα τὸ μέτωπο ματωμένο ἀπὸ τὸ ἀγκαθερὸ στεφάνι τῆς σκλαβιάς.

Καὶ στὸ κρυμμένο ὑπόγειο σχολεῖο ὁ δάσκαλος ἐδίδασκε, ὅτι στὸν Ὀλυμπο εἶχαν τὸ θρόνο τους οἱ ἀθάνατοι καὶ στὴν καρδιὰ τῶν Ἑλλήνων ἡ θεὰ ἐλευθερία.

Αἱ Ἀθῆναι καὶ τὸ Βυζάντιον οἱ δύο πόλοι τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀνεστήνοντο ζωντανοὶ στὴ καρδιὰ τοῦ ὑπόδουλου μαθητοῦ καὶ ὁ ὑπόδουλος δάσκαλος ἔλεγε: «Ὅταν ἔλθῃ ἐκείνη ἡ ὥρα» καὶ ζωσθῆτε σεῖς τὸ ξίφος γιὰ τὴν πατρίδα, θὰ σχίσω κι' ἐγὼ τὸ βιβλίον τῆς ἱστορίας καὶ στῆς σελίδες του θὰ τυλίξω τὸ» μπαροῦτι καὶ τῆς σφαῖρες».

Κι' ὁ ἱερέας τοῦ Ὑψίστου ντυμένος μὲ τὸ ράσο τῆς δουλείας ἐδάκρυζε στὴ λειτουργιὰ καὶ περίμενε τὴν ὥρα νὰ γίνῃ Γρηγόριος, Γερμανός, Διάκος καὶ Παπαφλέσσας.

Κι' ἔτσι τὰ παιδιὰ ὠδηγημένα ἀπὸ τὸ σχολεῖο καὶ τὴν ἐκκλησιὰ ἐγίνοντο πολεμισταί, ἢ γυναῖκες ἐγίνοντο ἄνδρες, οἱ ἄνδρες λεοντάρια, οἱ δασκάλοι στρατιῶται, οἱ καλόγηροι καὶ ἱεράρχαι μάρτυρες. Κι' ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνας ὑπερανθρώπους, ἀπὸ θυσίεις ἀπαράμιλλες, ἀπὸ ἀνδραγαθίεις πρωτοφανεῖς ἀνεβλάστησε ἀπὸ τῆ στάχτη καὶ τὰ ἐρείπια ὁ φοίνικας τῆς ἐλευθερίας.

Γονατίζουμε καὶ προσκυνοῦμε τὸ μαρτύριον τοῦ μεγάλου χοροῦ τῶν ἡγετῶν, ποῦ ἐμαρτύρησαν γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς λατρευτῆς μας πατρίδος. Γονατίζουμε καὶ προσκυνοῦμε τοὺς λεοντόκαρδους ἥρωας, ποῦ ἀγωνίσθηκαν γιὰ νὰ στήσουν πάνω σὲ ἐρείπια καὶ τάφους τὸ φωτεινὸ τῆς Λευθεριᾶς φάρο καὶ νὰ φωτίσουν μὲ τὸ φῶς τῆς ἀνεξαρτησίας τὴ μακρὰ καὶ σκοτεινὴ νύχτα τῆς δουλείας.

Ρακένδυτη καὶ μωλωπισμένη βγῆκε ἡ Ἑλλάδα μας βασίλισσα ἀπ' τὸ σωρὸ τῆς καταστροφῆς. Καὶ στήθηκαν τὰ τρόπαια τῆς Λευθεριᾶς, ἀφοῦ πρῶτα πάνω στὸν ἄκμονα ἐσφυρηλατήθηκαν κόκκαλα μαρτύρων, ἀφοῦ ἐψήθηκαν στὴ σούβλα ἡ σάρκες τοῦ ὠραίου ἥρωος τῆς ἀλαμάνας καὶ τόσων ἄλλων γενναίων, ἀφοῦ ἔβρεξε αἷμο νηπίων τοὺς μαστοὺς τῶν μητέρων.

Ἐστήθηκαν τὰ τρόπαια, ἀφοῦ πρῶτα τὰ μοναστήρια ἐγίναν ἄσυλα καὶ τὰ ἄσυλα ἐτινάχθησαν στοὺς ἀέρας καὶ τ' ἀντισυμένα νησιὰ ἐγίναν λειβάδια τοῦ χάρου σκεπασμένα μὲ ἀσφοδελοὺς.

Ἀφοῦ πόλεις ἐγίναν ὀλοκαύτωμα καὶ ἐγέμισαν ἀπὸ νεκροὺς τὰ βάρη τῆς γῆς καὶ οἱ πυθμένες τῆς θάλασσας.

Ἀφοῦ ἀκούσθηκε φωνὴ ἐν Ραμᾷ, θρηῆνος, καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολὺς. Καὶ μέσα στὴ φρικτὴ ἐρήμωση ἐκείνη ἐπερπάτησε ἡ Δόξα μονάχη στεφανωμένη.

« μὲ λίγα χορτάρια

« ποῦχαν μείνει στὴν ἔρημη γῆ »

κατὰ τὸν ἔθνικὸ ποιητὴ μας.

Ἔλαβε τὸ σκῆπτρο καὶ τὸ βασίλειο ἡ μαρτυρικὴ Ἑλλάδα μας, μὰ μόλις ἔστρεψε τὰ βλέμματα γύρω τῆς ἀπόρησε καὶ ἔκλαψε βλέποντας πόσο λίγα ἀπὸ τὰ παιδιά τῆς τὴν ἐπεριστοίχιζαν. Τάλλα ἔβλεπε νὰ μένουν μακρὰ τῆς, διωγμένα ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς, ἐνῶ τὰ εἶχε θρέψει καὶ αὐτὰ μὲ τὸ ἴδιο τῆς γάλα. Ἔμεναν μακρὰ καὶ μένουν πολλὰ ἀκόμη, ἐνῶ καὶ αὐτὰ μιλοῦν τὴν ἴδια γλῶσσα, ποῦ τὰ εἶχε διδάξει, μακρὰ, ἐνῶ φέρουν πάντα στὸ στήθος τους τὸν ἴδιο σταυρό, ποῦ τοὺς εἶχε δώσει γιὰ ἐγκόλπιο σὲ μέρες πονηρές.

Καὶ τὰ παιδιά αὐτὰ σήμερα **στρατολογοῦνται** διὰ τῆς βίας, γιὰ νὰ ὑποφέρουν τὰ πάνδεινα στῆς ἄξενες χῶρες, ποῦ στέλλονται γιὰ δῆθεν στρατιωτικὴ ἀνάγκη, καὶ πεθαίνουν ἀπὸ πείνα ὅσα παλληκάρια δὲν προφθάσουν νὰ πεθάνουν ἀπὸ τῆς ἐπιδημίας.

Ἀρπάζονται ἡ περιουσίες των μὲ τὴ πρόφαση τῶν **ἐπιτάξεων** καὶ τῆς **φορολογίας**. **Ἐξισλαμίζονται** διὰ τῆς βίας γιὰ νάχουν ἓνα κομμάτι ψωμί καὶ στέγη **μητριὰ**. Δέρνονται, φυλακίζονται, ἀτιμάζονται γιὰ νάρθη ἢ κατάπτωσι καὶ ἡ καταστροφή τῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας. **Ἐξορίζονται** χωρὶς λόγο, **δολοφονοῦνται** ἀλύπητα. Διώχονται σωρηδὸν ἀπὸ τὰ σπίτια τους καὶ στέλλονται σὲ ἄγνωστα τοῦ ἐσωτερικοῦ χωριά, ἀλλοῦ ἢ μάνα, ἀλλοῦ τὰ παιδιά τοῦ σφαγμένου οἰκοδεσπότου πατέρα.

Δὲν ὑπάρχει ἐλπίς νὰ ξανανταμωθοῦν. Ἡ Ἑλληνικὴ οἰκογένεια διαμελίζεται. Ἡ γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια στέλλονται σὲ χωριά ποῦ εἶνε μόνον Τοῦρκοι ἄνδρες γιὰ ν' ἀναγκάζονται σὲ μικτοὺς γάμους. Κι' ἡ Ἑλληνίδες ἐκεῖνες, ὦ φρίκη, θὰ γεννήσουν Τουρκόπυλα, ποῦ θὰ σφάζουν τὰ Ἑλληνόπαιδα μεθαύριο.

Καὶ τὰ δολοφονικὰ ἄσυλα τῶν ὄρφανῶν, μὲ ἰδρυτὴ τὸν φὸν Λίμαν πασαῖ ἐξισλαμίζουν μὲ τὸν ἴδιο σκοπὸ τὰ δυστυχησμένα ὄρφανά, ποῦ ἀρπάχθηκαν ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας καὶ ἀντιγράφουν ἔτσι σὲ μεγαλειότερη κλίμακα τὸν ἄλλοτε ἀπαίσιο Γενιτσαρισμό.

Ποῦ θαύρη τὴ δύναμη ἡ φράσις μου νὰ σᾶς περιγράψῃ τὴ φρίκη καὶ τὸν ὄλεθρο ;

Ποῦ θαύρη τῇ δύναμη ὁ λόγος μου νὰ σᾶς παραστήσῃ τῆς σφαγῆς καὶ τῆς πυρκαϊῆς, τῆς ἀγχόνες καὶ τῆς ἀτιμώσεις :

Ραγιδῶς ἀκόμη ὁ Ἑλληνισμὸς μὲ τὰ χέρια ἀλυσσοδεμένα στὰ σιδερένια δεσμὰ τῆς σκλαβιάς ἔκτιζε πόλεις ἀπὸ τὸ τίποτε, ὠργωνε χέρσους ἀγρούς, ἔκαλλιεργοῦσε σὰν ἀληθινὸς Ἱεροφάντης τὰ γράμματα, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, ἔψαλλε τὴν Πίστη καὶ τὴν Λευτεριά στὴ Θράκη καὶ τὴν Μικρασίαν, ἔκαμε νὰ βλαστήσουν ἀπὸ τὴν τέφρα τους σειρὰ ὀλόκληρος ἀπὸ πλούσιες καὶ ἀνθηρῆς πόλεις καὶ κωμοπόλεις—Κων)πολις καὶ Σμύρνη, Ἀδριανούπολις καὶ Σαράντα Ἐκκλησιῶν, Τραπεζοῦς καὶ Κυδωνίαι, Προῦσα καὶ Πέργαμος, Ραιδεστός καὶ Κερασσοῦς καὶ Ἀμισός, καὶ τόσαι ἄλλαι, ἓνα πελώριο ἀδαμαντοκόλλητο στέμμα στὴν Ἑλληνικὴν Ἰδέαν. Κι' ἄπλωνε μὲ τὰ ἐργατικὰ χέρια του καὶ τὸν τίμιον ἰδρωτὰ του ὁ Ἕλληνας σκλάβος καπνοφυτεῖες καὶ βαμβακοφυτεῖες, ἐλαιῶνες καὶ συκεῶνες καὶ ἀμπελῶνες καὶ ἐσκέπαζε τὰ χέρσα χωράφια τῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρασίας ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον μὲ πλούτη καὶ ἀνθησὴν Ἑλληνικὴν (χειροκοροτήματα)

Ἐκεῖ, ποῦ ἔμεναν λείψανα τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τῆς σφαγῆς, ποῦ θέριζαν σὰν τὰ στάχυα τὰ κεφάλια τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοὺς ἐξισλαμισμοὺς, ποῦ ἐπίεζαν τὸν Ἑλληνισμὸν τέσσαρες ὀλόκληρους αἰῶνες, ἐκεῖ εἶχαν ἐγερωθῆναι ναοὶ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἐργασίας, ναοὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς παιδείας. Κι' ἐθαύμαζαν οἱ περιηγηταὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ.

Μὰ νά, ποῦ νέος λίβας καταστροφῆς ἔπνευσε, ἀγριώτερος παρὰ ποτὲ. Καὶ αἱ πόλεις αἱ Ἑλληνικαί, ποῦ ἀνθίζαν, ἐκρημνίσθησαν σὲ ἐρείπια. Καὶ αἱ γόνιμοι κοιλάδες τῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρασίας ἐρρόφησαν ἀφθονοτὸ αἷμα καὶ ἐχορτάσθησαν μὲ σωροὺς ἀπὸ σάρκες καὶ κόκκαλα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ ἀθρόοι σὰν καταδιωκόμενα κοπάδια ἐδιώχθησαν ἀπὸ τὰ σπίτια τους καὶ τῆς ἐστίης των οἱ δυστυχισμένοι Ἕλληνες.

Καὶ γιὰ νὰ ἐννοήσουμε ἐμεῖς ἐδῶ, ποῦ ἀπολαμβάνουμε τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς ἀνέσεις τῆς εἰρηνικῆς ζωῆς, τὸ φορικτὸ τῆς τραγωδίας αὐτῆς, ἀρκεῖ νὰ σημειωθῆ, ὅτι οἱ διωγμένοι δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ πάρουν μαζῆ τους, οὔτε τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα.

Γυμνοὶ καὶ ξυπόλυτοι, χωρὶς τροφή, χωρὶς νερό, δαρμένοι, βρισμένοι, περιφρονημένοι ἀπὸ τοὺς ὀδηγοὺς συμμορίας, ὅσοι δὲν σφάζονται στὰ βουνὰ ἀπὸ τοὺς δημίους. Οἱ περισσότεροι

ξεψυχούν στο δρόμο από τὰ βάσανα, άλλους αφήνουν μισοπεθαμένους.

Μανάδες εγκατέλειψαν τὰ παιδιά τους ἀναγκαζόμενοι με τὸ ξύλο ν' ἀκολουθοῦν τρέχοντας. Πολλές φορές μετὰ τὸ διωγμὸ τῶν κατοίκων καίονται καὶ τὰ χωριά γιὰ ν' ἀλλάξη ὅπως διόλου ἢ ὄψις τῆς χώρας.

Ἔτσι ἐρημώθηκαν τὰ Δαρδανέλλια, ἡ Καλλιπόλις, ἡ Προποντίς, ἡ Σαράντα-Ἐκκλησιές. Ἔτσι ἐκενώθησαν ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸ πληθυσμὸ ἡ Θράκη, ὁ Ἑλλήσποντος, ὁ Βόσπορος καὶ τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου, ποῦ διεκρίνοντο γιὰ τὴν ἀνθηρότητα, γιὰ τὴν ἀκμή τους στὸ ἐμπόριον, στὰ γράμματα, στὸν πολιτισμὸ, στὰ πλούτη.

Σήμερα ἡ ἀγριότης τοῦ ἐχθροῦ τὰ μετέτρεψε σὲ ἀχνίζοντα ἐρείπια, ὅπου χορεύουν Βούλγαροι καὶ Τοῦρκοι, στοιχεῖα ξένα πρὸς τοὺς Ἑλληνικοὺς ἐκείνους τόπους. Χορεύουν πανηγυρίζοντας τὴ καταστροφή. Κι' ἔτσι ὀλόκληρο ἑκατομμῦριο Ἑλλήνων ἐξολοθρεύθηκε στὴ Θράκη καὶ τὴ Μικρασία στὰ τέσσαρα τελευταῖα ἔτη.

Καὶ καταστράφησαν με τὸν τρόπον αὐτὸν 11 πόλεις καὶ κωμοπόλεις τῆς περιφέρειᾶς Καλλιπόλεως με Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν 24,636 κατοίκους. Ἐπτὰ κωμοπόλεις τῆς ἐπαρχίας Προύσης με Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν 14,632 κατοίκους. Ὀκτὼ κωμοπόλεις τοῦ Βοσπόρου με Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν 5,500 κατοίκους. Τρεῖς κωμοπόλεις τῆς ἐπαρχίας Μυριοφύτου με 2,210 κατ. Ἡ πόλις Δαρδανελίων με 3,300. Ἡ πόλις Κεμελικ καὶ τέλος 13 πόλεις καὶ κωμοπόλεις τῆς Προποντίδος, με 23,450. Καμμιά σκληρότητα δὲν ἐλησμόνησαν οἱ ἐχθροὶ γιὰ νὰ συντρίψουν τὸν Ἑλληνικὸν πληθυσμὸ, τοῦ ὁποῖου ἔκαψαν καὶ τὰς ἐστίας γιὰ νὰ μὴ μείνη οὔτε ἵχνος τῆς ὑπάρξεώς του.

Τὰ ἴδια ἐγκλήματα ἔγιναν καὶ στοὺς πληθυσμοὺς τῆς Τραπεζοῦντος, Κερασοῦντος, Ἀμισοῦ (Σαμφοῦντος) καὶ Κυδωνιῶν. Στὴν Πάφρα τῆς περιφέρειᾶς Ἀμισοῦ κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐκθεσιν παρεδόθησαν στῆς φλόγες 20 ὀλόκληρα χωριά με τῆς ἐκκλησιές καὶ τὰ σχολεῖα των. Ἡ κινητὴ περιουσία τους ἐληλατήθηκε, ἡ δὲ ἀκίνητη κατεστράφη με τὴ φωτιά. Ἡ ζημίες ἀπὸ τὸ κάφημο τῶν χωριῶν, ποῦ παρήγον τὸν ἐκλεκτότερο καπνὸ τῆς Τουρκίας εἶνε πολλὰ ἑκατομμῦρια λίρες.

Οἱ διωγμέ·οι πεθαίνουν κατὰ χιλιάδες στὸ Βιλαέτι τῆς Αγκύρας. Σκοπὸς δὲ ὄλων αὐτῶν τῶν φρικτῶν κακουρημάτων εἶνε ἡ ἐξόντωση τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων. Ἦδη τὸ $\frac{1}{4}$ τοῦ διωγμένου πληθυσμοῦ ἐθανατώθηκε ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ διωγμοῦ.

Κι' ἐκεῖ πάνω στὴ μαρτυρικὴ Θράκη καὶ Μακεδονία οἱ Βούλγαροι ἀνασκολοπίζουν τοὺς ἄνδρας, ἀτιμάζουν γυναῖκες, σφάζουν παιδιά, δολοφονοῦν Μητροπολίτας, καίουν, συντρίβουν καταστρέφουν. Ὑποχρεώνουν τοὺς Ἑλληνας ἰδιοκτίτας, νὰ φύγουν, ἀρπάζουν τὰ ἐγκαταλελειμμένα σπίτια καὶ καταστήματα καὶ στέλλουν τὰ ἐπιπλα καὶ ἐμπορεύματα στὴ Σόφια ληστεύοντας ἔτσι τῆς Ἑλληνικῆς περιουσίας.

Ἀπερίγραπτα τὰ Βουλγαρικὰ ὄργια τῆς φρίκης καὶ τῆς ἀτιμώσεως, ποῦ θερίζουν στὰς πόλεις, στὰ χωριὰ καὶ στὰ λειβάδια τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης τοὺς Ἑλληνικοὺς πληθυσμοὺς μὲ τὴ φωτιά καὶ τὸ σίδηρο.

Οἱ θηριώδεις ἀπόγονοι τοῦ Κρούμου σφάζουν τὰ βρέφη στοὺς μαστοὺς' τῶν μαγιάδων, ἀτιμάζουν παρθένες καὶ γυναῖκες, κάνουν στάχτη πόλεις καὶ χωριὰ εὐτυχισμένα. Αἱ Σέρραι, τὸ Δοξάτο, ἡ Ξάνθη, ἡ Καβάλλα διαλαλοῦν τὴν ἀφάνταστη καταστροφή. Ὅλοι αἱ σημαίνουσαι πόλεις τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης ἐβαπτίσθησαν σὲ φρικτὰ μαρτυρολόγια. Χιλιάδες χριστιανοὶ πλανῶνται γυμνοί, πειναλέοι καὶ ἄστεγοι. Καὶ οἱ ἀπαίσιοι Βούλγαροι ἐξακολουθοῦν ν' ἀραδιάζουν ἐγκλήματα, ποῦ κάνουν νὰ ὠχριοῦν ὄλοι οἱ Βοργίαι καὶ οἱ Νέρωνες τῆς ἱστορίας τῶν αἰῶνων.

Ὁ ἀδύνατος λόγος μου δὲν ἔχει ὄση πρέπει δύναμη γιὰ νὰ σᾶς παραστήσῃ τοὺς Οὔνους τῆς Βαλκανικῆς, γιὰ τοῦτο ἐπιτρέψατέ μου νὰ δανεισθῶ καὶ νὰ σᾶς ἀναφέρω τὴν περιγραφὴ ἑνὸς διαπρεποῦς τῶν συμμάχων καὶ φίλων των τέκνου τοῦ πολλοῦ Γερμανοῦ Χάρδεν, τοῦ ὁποίου τὸ φιλελεύθερο δημοσιογραφικὸ ὄργανο καὶ ἡ σιδερένια πέννα δὲν φοβοῦνται τὴν ἀλήθεια.

Τὸ ἄρθρον αὐτό, ποῦ δημοσιεύθηκε τὸν Ἰούλιο τοῦ 1913 στὸ παγκοσμίου φήμης φύλλον τοῦ Χάρδεν «Τζουκούνφτ», ἐπροκάλεσε τὴ γενικὴ τοῦ κόσμου περιφρόνηση ἐναντίον τῆς θηριωδίας τῶν βαρβάρων αὐτῶν τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου, ἰδοὺ μερικὲς τοῦ ἁρθρου γραμμές.

« Διειρηθήσατε τὰ ἄγρια καὶ φρικιαστικὰ ἔνστικτα τῶν
» ὀρδῶν ἀπὸ τῆς ὁποῖας κατάγεσθε καὶ, ποῦ ἔσπειραν τὴ φρίκη,
» ἔξακολουθεῖτε τῆς θηριωδίας των, σεῖς οἱ ταπεινοὶ στὴ σκέψη
» καὶ τὴν ἠθική. Οἱ ἄγριοι λησταὶ στρατιῶται σας παραβάλ-
» λονται μόνον μὲ τοὺς Οὔνους τοῦ Ἀτίλα καὶ τοὺς Μογγό-
» λους τοῦ Γέγκις-Χάν γιὰ τὰ ὄργια, τῆς σφαγῆς, καὶ τὸν
» καννιβαλισμό ! »

« Ἴδου τὶ οἱ ἀμερόληπτοι ξένοι ἀνταποκρίται μᾶς μετέδω-
» καν γιὰ τὴ διαγωγή τῶν στρατιωτῶν σας » :

« Εἶδαμε μύτες καὶ αὐτιά κομμένα . . . ἀκρωτηριασμούς καὶ
» μαρτύρια πληγωμένων, ἀποκεφαλισμούς καὶ στραγγαλισμούς
» ἄλυσσοδεμένων σκλάβων, ἐξορύξεις ματιῶν ἀόπλων πολιτῶν.
» Αὐτὰ εἶνε τὰ κατορθώματά σας. Αἱ ἐκθέσεις τῶν ξένων, ποῦ
» ἦσαν αὐτόπται μάρτυρες διεγείρουν σπασμούς φρίκης στῆς
» πειρὸ ἀναίσθητες καρδιές ! »

« Πόσα κοριτσάκια, παιδιά μᾶλλον ἔνδεκα χρονῶν δὲν πέθα-
» ναν ἀπὸ τὸν ἄγριο τῶν ἐνστίκτων σας κορεσμό ! ὦ τὰ ὄργια
» τῆς φρίκης καὶ τοῦ αἵματος ! . . . »

Ἡ σφαγῆς τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ στὴ Μακεδονία καὶ
στὴ Θράκη ἔφθασαν τῆς 250,000 θύματα μεταξὺ τῶν πολιτῶν,
καθὼς ἔγραφεν ὁ Μαγκρίνη «στὸ Σέκολο» τῆς 18 Ἰουλίου 1913.

Κι' ἡ φρικώδεις σφαγῆς τῶν Σερρῶν, καὶ ἡ οὐρανομήκεις
πυρκαϊῆς τῆς Νιγρίτας, καὶ οἱ σωροὶ τῆς μαύρης τέφρας τοῦ
Ντεμι-Χισὰρ καὶ τοῦ Δοξάτου δὲν ἦσαν ἀπλῶς ἡ συνέπεια
τῶν φρικαλεοτήτων τοῦ πολέμου. Ἦσαν ἡ συνέχεια τοῦ προ-
γράμματος, ποῦ εἶχε χαράξει ἀνέκαθεν ἡ Βουλγαρικὴ θηριωδία.
Ἡ ἐξόντωσις δηλ. τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς στῆς Ἑλληνικῆς ἐκεῖ-
νες χῶρες καὶ ἡ ἐπιβολὴ μὲ τὴ φωτιά καὶ τὸ σίδηρο τῆς Βουλ-
γαρικῆς ἀγριότητος. Κι' ἦτο πρόγραμμα ἀρμόζον στὴ δόλια
σκέψη καὶ τὰ αἰμοβόρα αἰσθήματα τοῦ Ἑθνους, ποῦ τὸ εἶχε
ἐπινοήσει. Ἦτο ἡ συνέχεια τοῦ Βουλγαρικοῦ ἐκείνου προγράμ-
ματος, ποῦ κατεδίωκε τὸν Ἑλληνισμό καὶ σ' αὐτὴ τὴν εἰρηνικὴ
ἐμπορικὴ δράση του.

Κάθε δυνατὸ ἐμπόδιον ἐδημιουργεῖτο γιὰ τοὺς Ἕλληνας
ἐμπόρους ὡς πρὸς τὴ μεταφορὰ τῶν ἐμπορευμάτων των.

Γιὰ τὸ φόρτωμα τῶν βαγονιῶν ἔπρεπε νὰ ἀγοράζωνται μὲ
χρυσάφι οἱ Βούλγαροι ὑπάλληλοι τῶν σιδηροδρόμων καὶ πολλῆς

φορές και ἡ θυσίαι αὐτὲς σὲ τίποτε δὲν ἐχρησίμευαν. Ἐνῶ ἐξ ἐναντίας ὅλες ἡ εὐκολίαι ἐγίνοντο στοὺς Βουλγάρους ἐμποροὺς μὲ τὸ σκοπὸ δημιουργίας ἀνυπάρχοντος Βουλγαρικοῦ ἐμπορίου.

Ἦταν ἡ συνέχεια τοῦ Βουλγαρικοῦ προγράμματος, ποῦ ἔπαιρνε διὰ τῆς βίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐδολοφονοῦσε τοὺς Ἑλληνας ἱερεῖς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ ἱερέας Κυριακὸς στὴν κωμόπολι Σκοπὸς (περιφ. Σαρ. Ἐκκλ.) ἐτάφη ζωντανός! Ἦταν ἡ συνέχεια προγράμματος ποῦ ἐμπόδιζε μὲ ὅλα τὰ μέσα τοὺς Μητροπολίτες στὴν ἐξάσκηση τῶν ἐκκλησιαστικῶν καθηκόντων των, ποῦ ἐμπόδιζε τῆς ἱερουργίας τῶν Ἑλλήνων στῆς γιορτάσιμες μέρες καὶ ἐπέβαλε στοὺς Ἑλληνας ἱερεῖς νὰ ἱεουργοῦν μὲ σχισματικούς Βουλγάρους μὲ ἀπειλὲς ἐξορίας καὶ θανάτου.

Ἦταν ἡ συνέχεια τοῦ Βουλγαρικοῦ προγράμματος, ποῦ ἔκαιε τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ κατεδίωκε τοὺς Ἑλληνας δασκάλους μὲ δαρμούς, μὲ φυλακίσεις, μὲ ἀτιμώσεις, ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἐβιάζοντο οἱ γονεῖς νὰ στέλλουν τὰ παιδιὰ τους στὰ Βουλγαρικὰ σχολεῖα.

Πολλὲς ἐκκλησίαι καὶ σχολεῖα Ἑλληνικὰ ἔφεραν τὴ προσβολὴ τῶν Βουλγαρικῶν ἐπιγραφῶν.

Πολλὰ σχολεῖα ἐληστεύοντο καὶ ἐγίνοντο νοσοκομεῖα χολερασμένων. Ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία ἐγυμνώνοντο μὲ τὰ ἴδια ληστρικά μέσα.

Αἱ Σέρραι, ἡ Δράμα, ἡ Καβάλλα, τὸ Δοξάτο, ἡ Ξάνθη καὶ ἄλλαι πόλεις, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἦσαν τὸ μόνον ὑπερτεροῦν καὶ πολιτισμένον στοιχεῖον εἶδαν τὰ φορικτότερα ὄργανα τῆς Βουλγαρικῆς θηριωδίας. (Χειροκροτήματα)

Καὶ ὅμως παρ' ὅλα τὰ μαρτύρια ἡ Ἑλληνικὴ ἰδέα ἤκμαζε πάντα περίλαμπρη. Στὴν κωμόπολι Σκούπελι οἱ γνήσιοι πατριῶται Σκουπελίται, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ καταληφθῇ ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, ἐπάντρεψαν σὲ μιὰ νύχτα ὅλα τὰ παιδιὰ τους, ἄπραγα παιδιὰ ἀπὸ δεκαπέντε χρονῶ γιὰ ν' ἀποφύγουν τὴν ἐπιμιξία μὲ τὸν παναιώνιον ἐχθρό.

Καὶ ἂν ξαναγυρίσουμε τὸ πονεμένο βλέμμα μας στὴν πολύπαθη Μικρὰ Ἀσία, πρέπει ν' ἀναφέρουμε, ὅτι ἀπὸ τῆς ἄλλοτε ἀνθηρῆς Κυδωνίας οἱ Τοῦρκοι ἔδιωξαν 35-40 χιλ. ἄτομα. Μία ἐκθεσις περιγράφει ὡς ἐξῆς τὸ πέρασμά τους ἀπὸ τὴν Προύσα:

«Ένα σύμφυρμα ἀπὸ σκελετοὺς μεγάλους καὶ μικροὺς
» ποῦ ζητοῦν ἔλεος. Μισοπεθαμένοι ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τὰ
» βάσανα, μάταια ζητοῦν ν' ἀναπαυθοῦν γιὰ λίγες μέρες. Στὸ
» δρόμο πεθαίνουν πολλοὶ καὶ ρίχνονται σὲ χανδάκισ, ἄλλοι ἐγ-
» καταλείπονται μισοπεθαμένοι στὸν ἔρημο δρόμο καὶ οἱ διῶ-
» κται εἶν' ἐντελῶς ἀνάλητοι.»

Καὶ ὅταν τέλος οἱ ἐκτοπισμένοι φθάσουν στὴν ὠρισμένη
ποῦ θὰ μείνουν χώρα — «πλανῶνται στὰ βουνὰ καὶ στὴς πε-
» διάδες τοῦ ἔσωτερικοῦ τῆς Ἀνατολῆς, τῆς ἄξενης αὐτῆς
» χώρας». Ἡ συμφορὴ, ποῦ ὑποφέρουν δὲν ἀπαντῶνται οὔτε
στὴς ζοφερώτερες τῆς Τουρκοκρατίας ἐποχές. Οἱ δυστυχεῖς Ἑλ-
ληνες διώχονται, βρίζονται, κακοποιοῦνται, ἀναγκάζονται ν'
ἀρνηθοῦν τὴ Πίστη τους. Πεθαίνουν ἀπὸ τὴ πείνα, βλέπουν ν'
ἀτιμάζονται ἢ γυναιῖκες καὶ ἢ θυγατέρες των, **δὲν ἔχουν νὰ
θάψουν τοὺς νεκροὺς των.** Ὅταν ἀναλογισθῆ κανεὶς τὸ σε-
βασμὸ, ποῦ εἶχαν πάντα οἱ Ἕλληνες γιὰ τοὺς νεκροὺς. Ὅταν
ἀναλογισθῆ κανεὶς τὸ σεβασμὸ αὐτό, ποῦ ὠδήγησε τὴν Ἀντι-
γόνη στὸν ἡρωϊσμό, τότε μονάχα μπορεῖ ἀμυδρὰ νὰ αἰσθανθῆ
τὸ πόνον ἐκείνων, ποῦ βλέπουν ἀταφους τοὺς νεκροὺς των νὰ
σπαράζονται ἴσως ἀπὸ τὰ ὄρνεα καὶ νὰ μὴ μποροῦν οὔτε μετὰ
θάνατον νὰ βροῦν τὴ γαλήνη.

Κάποια ἔκθεση παραβάλλει μὲ τὴν κόλαση τοῦ Λάντου
τῆς φρικτῆς σκηνῆς ἀπὸ τὰ σκελετώδη φαντάσματα, ποῦ ζητοῦν
ἐλεημοσύνη. Πολλὲς γυναῖκες πεινασμένες καὶ γυμνὲς ζητοῦν
ψωμί. Καὶ στοὺς δυστυχεῖς αὐτοὺς ἄστεγους καὶ πεινασμένους
οἱ Τοῦρκοι γιὰ στέγη καὶ ψωμί προτείνουν τὸν ἔξισλαμισμό καὶ
τὴν ἀτίμωση.

Καὶ σ' ὅσους ἀμφιβάλλουν ἀκόμη γιὰ τὴν αὐθεντικότητα
τῶν φρικτῶν αὐτῶν τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ μαρτυρίων θ'
ἀντιτάξωμεν τὸ ἀπὸ 9 Μαΐου πρόσφατο τηλεγράφημα τοῦ
Ἑλληνικοῦ Πρακτορείου, ποῦ σύμφωνα μὲ τὰς ἀφηγήσεις τῶν
αἰχμαλωτισθέντων ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν τοῦ Τουρκικοῦ
στρατοῦ, ποῦ ὠδηγήθησαν στὴ Θεσσαλονίκη περιγράφει ὡς ἐξῆς
σὲ λίγες γραμμὲς τὴ καταστροφὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Τουρ-
κιᾶς μὲ τὴν ἐπανειλημμένη στρατολογία, τὰς ἐπιτάξεις καὶ τὰς
ὑπερορίας.

«Μέχρι τέλος τοῦ 1917 πλέον τῶν 200 χιλ. Ἑλλήνων ἀπὸ

» 15·48 ἐτῶν ἐστρατολογήθησαν. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπέθανον
» ἀπὸ τὰς κακουχίας, τὰς στερήσεις καὶ τὰς ἐπιδημίας» Καὶ ἡ
200 αὐτὲς χιλιάδες εἶνε νέοι σφριγῶντες, εἶνε τὸ ἄνθος τῆς
Φυλῆς, εἶνε τὰ παιδιὰ ἐκείνων, ποῦ ἀγκάλιαζαν τὸ τιμημένο
καρυοφύλλι στῆς χαράδρες τῶν μαρτυρικῶν βουνῶν.

«Ἐνάμισυ ἑκατομμύριον Ἑλλήνων τῆς Θράκης καὶ τῆς
» Μ. Ἀσίας μετετοπίσθησαν. Ἐξαιρουμένων τῶν Ἑλλήνων
» Κων)πόλεως, Σμύρνης καὶ τινῶν ἄλλων κέντρων, ὅλοι οἱ ἄλ-
» λοι Ἕλληνες τῆς Τουρκίας ὑπέστησαν τὰ χεῖριστα τῶν μαρ-
» τυρίων. Αἱ ἐπιταχθεῖσαι περιουσίαι τῶν μετατοπισθέντων Ἑλ-
» λήνων ὑπερβαίνουν τὰ 5 δισεκατομμύρια». Καὶ μεῖς ἐδῶ
κομπάζομεν, ποῦ μαζεύθησαν τρεῖς-τέσσαρες χιλιάδες λίρες γιὰ
τὰ θύματα τῶν δισεκατομμυρίων καὶ φοβούμεθα μὴ ἐνοχλή-
σουμε ἐκείνους, ποῦ κοιμῶνται στὰ πούπουλα γιὰ τοὺς ἀδελ-
φούς μας, ποῦ ἔχασαν τὰ σπίτια τους καὶ τὰς περιουσίας των
καὶ κοιμῶνται στὰ ἄστεγα ἀγκαθερὰ λειβάδια. (Χειροκροτήματα
καὶ ἐπευφημίας.)

«Διακόσιαι Ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι τῶν Ταταούλων προα-
» στείου τῆς Κων)πόλεως μετετοπίσθησαν. Αἱ ὁδοὶ τῶν μεγα-
» λουπόλεων τῆς Τουρκίας βρῖθουν Ὀρφανῶν ἐπαιτούντων.

«Υπὸ τὰς θλιβερὰς αὐτὰς συνθήκας οἱ ἀλύτρωτοι Ἕλλη-
» νες στρέφουν τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς συμμάχους καὶ τὸν Βενι-
» ζέλον. Ἡ κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1915 ἐπάνοδος τοῦ Βενι-
» ζέλου εἰς τὴν ἐξουσίαν κατετάραξε τόσον τοὺς Τούρκους
» ὥστε τὴν 10ην Σεπτεμβρίου ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις διέταξε
» τὸν βαλῆν Προύσης νὰ ἀναστείλῃ τὰς μετατοπίσεις τῶν Ἑλ-
» λήνων. Ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς δευτέρας ἀπομακρύνσεως τοῦ
» Βενιζέλου ἐκ τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἀδρανείας τῆς Ἑλλάδος,
» οἱ Τοῦρκοι ἐπεδόθησαν ἐκ νέου μετὰ λύσεως εἰς τὸ ἔργον
» τῆς ἐξοντώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου.

Ἄλλὰ λοιπὸν θὰ μοῦ πῆτε μπρὸς στῆς ζοφερὲς αὐτὲς εἰκό-
νες πρέπει νὰ θεωρῆ κανεὶς κατεστραμένο τὸν Ἑλληνισμό;

Ἄλλὰ ὅλη ἡ ἀγωνία αὐτὴ ἡ ἀπερίγραπτος τοῦ μαρτυρίου, ὅλη
ἡ ρητορεία τῆς ὀδύνης τοῦ σκλαβωμένου Ἔθνους, ὅλα τὰ δά-
κρυα τῶν σκλάβων ἀδελφῶν μας μᾶς δηλοῦν τὴ καταστροφή;

Ἄλλὰ ὄχι, χίλιες φορὲς ὄχι.

Τὸ μεγαλειῶδες κίνημα τοῦ Βενιζέλου, ποῦ θὰ μείνῃ στὴν

ἱστορία σὰν ἓνα ἀθάνατο μνημεῖο τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου περισυνέλεξε τὰ ἄστεγα, καταδιωγμένα παιδιὰ τῆς Πατρίδας-Μάνας. Τὸ κίνημα τῆς Θεσσαλονίκης, συμβολίζει τὴ σύγκρουση τῶν δύο Ἰδεῶν, ποῦ συγκλονίζουν τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ αἰῶνων.

Τοῦ Δεσποτισμοῦ, ποῦ εἶνε ἡ σκλαβιά τοῦ ἀνθρώπου.

Τοῦ Δημοκρατισμοῦ, ποῦ εἶνε ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου.

Τὸ Ὀλύμπιον κίνημα τοῦ μεγάλου Ἑλληνος πολιτικοῦ, ποῦ διαγράφει στὴν ἱστορία τὴν ὄραιότεραν εἰκόνα τοῦ Δημοκρατισμοῦ, τὴ μεγαλόπρεπη εἰκόνα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς Ἰδέας, μᾶς δείχνει τὸν ἀγῶνα τῆς Τιμῆς, ποῦ πρέπει ν' ἀγκαλιάζουν τὰ Ἑθνη καὶ τὰ ἄτομα, ὅσα δὲν θέλουν νὰ πεθάνουν.

Καὶ σ' ἐκείνους ἐκ τῶν ἀντιφρονούντων, ποῦ ἀποροῦν, πῶς «ὁ δικηγορῖσκος τῆς Κρήτης» τολμᾷ νὰ διευθύνῃ τὰς τύχας ἑνὸς Ἑθνους ἀπαντῶμεν—ὅτι ὄχι τὸ ἄτομον, ἀλλὰ ἡ Ἰδέα διευθύνει τὰ ἄτομα, τὰς οἰκογενείας, τὰς ομάδας, τὰ Ἑθνη, τὴν ὑφήλιον. Ἡ ἰδέα, τὸ Θεῖον Δαιμόνιον, ποῦ κατανεύει νὰ ἐπιφοιτήσῃ στοὺς ὀλίγους ἐκλεκτοὺς μεμνημένους, ὅπως σ' ἓνα Σωκράτη, σ' ἓνα Σαῖκσπηρ, σ' ἓνα Καβούρ, σ' ἓνα Βενιζέλον.

Τὸ Κίνημα αὐτὸ θὰ σώσῃ ἀπὸ τὴν αὐτοκτονίαν, ἀπὸ τὸν ἄτιμο θάνατο τὸ ὑπόδουλο Γένος μας.

Οἱ ἀλύτρωτοι στρέφουν τὸ βλέμμα πρὸς τὸν Βενιζέλον, πρὸς τὸν ἥρωα πολιτικὸν γιὰ νὰ βαδίσουν ἔμπρός.

Ἡ Ἑλληνικὴ Φυλὴ ἐβάδισε πάντα πρὸς τὰ ἔμπρὸς ἀκατάβλητη καὶ ἀφοβῆ. Ἐμπρὸς γιὰ νὰ λαμπρύνῃ τὴν ὑφήλιον μὲ τὴν αἴγλη τοῦ πνεύματος τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ἐμπρὸς γιὰ νὰ σπείρῃ τὸ σπόρο τῆς ἀθάνατης Ἑλληνικῆς Ἰδέας εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου.

Δὲν θὰ διαψεύσῃ, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διαψεύσῃ τὴν ἱστορία τῆς ἡ Φυλῆς μας, τὴν ἱερὰ αὐτὴ στιγμή, ποῦ κρίνεται ἡ Τύχη τῆς ἀνθρωπότητος ὀλοκλήρου.

Ἡ πλάνος τῆς Ἑλλάδος πολιτικὴ ἐθεώρησεν ὡς ἀποικίαν τὴν Ἑλληνικωτάτην Μικρασίαν, τὴν Ἀσιατικὴν Ἑλλάδα, τὴ Μεγάλῃ Ἑλλάδα τοῦ Μεσαιῶνος κατὰ τὸν ἀοίδιμον Παπαρηγόπουλον.

Καὶ ἐλησμόνησε τῆς Αἰολίας καὶ Ἰωνίας τὴν ἀφάνταστη αἴγλη, ἐλησμόνησε τὸ πολιτισμὸ τῆς Ἐφέσου καὶ τῆς Μιλήτου (τοῦ

Παρισιοῦ τῆς ἀρχαιότητος), ἔλησμόνησε τὴ φωτεινὴ γραμμὴ τῆς Περγάμου, τῆς Νικαίας, τοῦ Πόντιου καὶ τοῦ Βυζαντίου στοὺς τιτανεῖους ἀγῶνας κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων καὶ τοῦ σκότους.

Ἐλησμόνησε, ὅτι ἂν ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῶν Ἀθηνῶν ἀνοιξε τὴν ἠλιόλουστον λεωφόρον τοῦ Πνεύματος εἰς τὸν πολιτισμὸν τῆς ὑψηλίου, ὁ δημιουργὸς τῆς περιλάμπρης ἐκείνης ἐποχῆς Περικλῆς ἔλαβε τὰ φῶτα τοῦ νοῦ ἀπὸ τὸν Ἀναξαγόρα, ποῦ ἦλθε ἀπὸ τὰς Κλαζομενάς καὶ ἀνοιξε τὸ πνεῦμα του στὸ λεπτὸν ἄρωμα τοῦ ὠραίου μὲ τὴν γοητευτικὴν ὁδηγίαν τῆς ὑπερόχου Μιλησίας γυναικός.

Καὶ ἔρχεται ξένος—ὁ σιδηροῦς Πρωθυπουργὸς τῆς Μεγάλης Βρετανίας—νὰ μᾶς ὑπενθυμίση τοὺς ἀγῶνας τῶν προγόνων μας ὑπὲρ τῆς παγκοσμίου ἐλευθερίας, ἔρχεται νὰ μᾶς ὑπενθυμίση, ὅτι «σὲ περασμένα χρόνια οἱ πρόγονοί μας ἀντέστησαν» στὴς ἐπιδρομὰς τῆς ἀπολυταρχίας καὶ ἔθεσαν τὰ θεμέλια τοῦ «Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.»

Θὰ διαψεύσωμε λοιπὸν τὴν ὑπέροχη ἠθικὴ κληρονομία μας;

Θ' ἀμαυρώσωμε τὴ περιλάμπρη Ἑλληνικὴ Ἰδέα;

Ἡ πλάνος τῆς Ἑλλάδος πολιτικὴ ἐθεώρησεν ὡς ἀποικίαν τὴν ὠραίαν γῆν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐνωτίσθημεν τὰ ἔπη τοῦ μεγάλου ἀοιδοῦ τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἤχησε στ' αὐτιά μας τῆς Λεσβίας μελωδοῦ ἢ λύρα, τὴν χώραν ὅπου ἔθαλλε πρῶϊμα ἢ τέχνη, τὴν χώραν ὅπου ἤκμασεν ἢ Φώκαια καὶ ἢ Μίλητος, ποῦ διέδωκαν τὸν Ἑλληνισμὸ μὲ τῆς ἀποικίης των μέχρι τῆς Σκυθίας καὶ μέχρι τῆς Ἰσπανίας.

Τὴν χώραν, ποῦ ἦταν ἡ πατρίς τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας, τῆς φιλοσοφίας τῶν Φυσικῶν.

Τὴν χώραν, ποῦ ἐγέννησε τοὺς Ἀνακρέοντας, τοὺς Θαλεῖς, τοὺς Ἀναξιμάνδρους, τοὺς Πρωταγόρας, τοὺς Ἡροδότους, τοὺς Ἀπελλεῖς, τοὺς Στράβωνας καὶ τόσους ἄλλους, ποῦ ἐπλημμύρισαν τὴν οἰκουμένην μὲ τῆς ἄσβεστες ἀκτῖνες τοῦ Ἑλληνικοῦ δημιουργήματος τῆς ἰδέας.

Τὴν χώραν, ποῦ εἶνε ἡ πατρίς καὶ τόσων διαπρεπῶν τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος τέκνων, μεταξὺ τῶν ὁποίων τῆς Κυρίας Νίνας Φωκᾶ—τοῦ ἀηδοινοῦ—ὅπως τὴν λένε στὰς Ἀθήνας καὶ ἑνὸς τῶν διαπρεπεστέρων μουσουργῶν μας τοῦ Καλομοίρη, τοῦ

ὁποίου τὰ ἔργα ἀποτελοῦν τὸ μεγαλείτερο μέρος τοῦ ἀποψινοῦ μας μουσικοῦ προγράμματος καὶ τοῦτο χάριν στὸ διαπρεπῆ Κυβερνήτην τοῦ ἑνωτικοῦ Γεφυριοῦ, ποῦ ἐνώνει τὴ λατρευτὴ Ἑλλάδα μας μὲ τὴν Ἑλληνικὴ παροικία Ἀλεξανδρείας. Χάριν στὸν πατριώτη Πρόξενον κ. Κανελλόπουλον, ποῦ εἶχε τὴν εὐγενῆ ἔμπνευση μὸλις σχεδὸν ἦλθε νὰ μᾶς δανείσῃ τὸν «Πρωτομάστορα» τοῦ Ἑλληνοσ συνθέτου. Καὶ χάριν στὴ φωτεινὴ καὶ ἀκούροστη ἐργασία τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ καὶ διευθυντοῦ τῆς Φιλαρμονικῆς μας κ. Θειάφῃ, ὁ ὁποῖος μερόνυχτα ἐργάσθηκε γιὰ τὴν ἐπιτυχῆ μέρους τοῦ ἔργου μεταγραφῆ.

Ἐθεώρησαν ὡς ἀποικίαν τὴν χώραν, ποῦ παρήγαγε τοὺς λαμπροτάτους καρποὺς τῆς νέας ἐξελίξεως καὶ ἀναπτύξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ὑπὸ τὴν Χριστιανικὴν μορφήν του καὶ δύναμιν, τὴν χώραν, ποῦ ἐγέννησε τοὺς σπουδαιοτάτους πατέρας καὶ διδασκάλους τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ὅλων τῶν αἰώνων καὶ ἀντιπροσώπευσε τὸν Χριστιανικὸν Ἑλληνισμόν.

Τὴν χώραν, ποῦ ἔδωκε τὸν πυρῆνα τοῦ Ἐθνικοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους. Τὴν χώραν, ποῦ ἐγέννησε τὸν ἥρωα Ἀκρίταν καὶ τὴν ποίησιν τοῦ Ἀκριτικοῦ κύκλου.

Τὴν χώραν, ποῦ καὶ μετὰ τὴν τραγικὴν κατάλυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους στὰ 1453 διετήρησε σὲ μιὰ γωνιά τῆς Αὐτοκρατορίας Ἑλληνικῆ τῶν Μεγάλων Κομνηνῶν καὶ ἀριστοκρατικὰ σπίτια μὲ ἐπιβολὴ στὸν κυρίαρχο.

Τὴν χώραν, ποῦ πρωτοστάτησε στὸ μέγαλο τῆς Ἐθνικῆς παλιγγενεσίας ἀγῶνα.

Μὰ ἡ Ἑλλὰς τοῦ Βενιζέλου δὲν θ' ἀφήσῃ νὰ χαθῆ ἢ μεγίστη **Ἐθνικὴ δύναμις** τῶν Ἑκατομμυρίων τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ Ἑλλὰς ἡ σωφρονοῦσα δὲν θ' ἀφήσῃ νὰ χαθῆ τὸ ὑπόδουλο μέρος τοῦ Γένους μας, ποῦ εἶνε καὶ τὸ μεγαλείτερο τῆς φυλῆς μας.

Μὰ θὰ μοῦ πῆτε, ποῦ τὰ μακρυνῆς βολῆς κανόνια μας ;
Ποῦ οἱ στρατοὶ μας οἱ ἀπειράριθμοι ;

Ποῦ οἱ θωρηκτοὶ στόλοι μας γιὰ νὰ νικήσουμε ;

Καὶ γιὰτὶ καλύτερα δὲν μ' ἐρωτᾶτε. Ποῦ ἦσαν οἱ ἥρωες τῆς Ἁγίας Λαύρας τῆ τόλμη, Ποῦ οἱ στρατοὶ τοῦ Μαυρομιχάλη τὸ ψωμί ; οἱ στρατιῶται τοῦ Κολοκοτρώνη τὸ μπαρούτι, οἱ τοῦ Καραϊσκάκη τῆς σφαῖρες, οἱ τοῦ Ὀδυσσεῶς τὰ ξίφη καὶ οἱ

Μιαούλαι τούς θησαυρούς σὲ χρόνια, ποῦ ὁ ὑπέρτατος τοῦ Βυζαντίου ἄρχων μποροῦσε ν' ἀντιτάξῃ φοβεροὺς στρατοὺς πρὸς ὅποιανδήποτε τῆς Εὐρώπης δύναμιν;

Οἱ ἥρωες ἐκεῖνοι τῆς Γιγαντομαχίας τοῦ 21 εἶχαν ταμεῖα γεμάτα ἀπὸ θησαυροὺς ἠθικούς, εἶχαν τὴ γενναιοψυχία καὶ τὴ πίστη. Μὲ αὐτὰ μονάχα τὰ ἐφόδια ἐπολέμησαν καὶ ἐνίκησαν τὸν ἐχθρό, εἴλκυσαν τὸ θαυμασμὸ τῶν λαῶν καὶ ἐβίασαν τὴν ὑπογραφή τῶν ἡγεμόνων.

Ναὶ, αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἥρωες, αὐτοὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν, αὐτοὶ τὸ ἀκένωτο τῶν Ἐθνικῶν ἀναγκῶν ταμεῖον, ποῦ ἔδιναν τοὺς θησαυροὺς τῶν γιὰ νὰ ἐτοιμάσουν στόλους καὶ νὰ ἐξοπλίσουν στρατούς. Καὶ ὅμως εἶχαν ν' ἀγωνισθοῦν ἐναντίον κοσμοκρατορίας, ποῦ ἀπλώνετο πάνω σὲ τρεῖς ἡπείρους καὶ διέθετε μυριάδες ἰππεῖς καὶ πεζοὺς μὲ πολυβόλα καὶ στόλο, ποῦ μποροῦσε νὰ φοβίση καὶ τὴ μεγαλειότερη ἀπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς δυνάμεις.

Καὶ δὲν εἶνε ἱστορία, εἶνε ποίησις ἀληθινὴ, εἶνε σειρὰ περιπαθῶν δραμάτων ἢ διήγησις τῶν ἀθλῶν τοῦ μικροῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Μᾶς μεταφέρουν σὲ μυθικοὺς χρόνους, σὲ χρόνους ἄλλου κόσμου τὰ κατορθώματα τῆς Μόσχῳ, τῆς Δέσπῳ, τῆς Χαΐδῳς καὶ τῆς Ἑλένης, ὅταν ἐκπληροῦν ἔργα ἡγεμόνων στρατιῶν.

Μᾶς μεταφέρουν σὲ ἄλλους κόσμους ἢ ἡρωῖδες τοῦ Ζαλόγγου τὴ στιγμή τοῦ ὕστατου ἀπελπισμοῦ, ὅταν γκρεμίζουσιν ἀπὸ τοὺς βράχους στὸν Ἀχέροντα τὰ νήπια παιδιὰ τους καὶ χορεύουσιν τὸν τελευταῖο ἐπιθανάτιο τῆς ἐλευθερίας χορό, ἐνῶ τὸ Κοῦγγι μακρὰ ἀντηχάει ἀπὸ τὴν ἀνατίναξη τοῦ Σαμουήλ τοῦ Θεόπνευστου καλογήρου τῶν Σουλιωτικῶν βουνῶν, καὶ τὸ Ἀρκαδί τοῦ Γαβριήλ φωτίζει μὲ τῆς οὐρανομήκεις φλόγες του τὰ αἱματόβρεκτα βουνὰ τοῦ μαρτυρικοῦ νησιοῦ. (Χειροκροτήματα).

Ἄς ἀνανεώσωμεν καὶ μεῖς λοιπὸν τοὺς ἀγῶνας τῶν πατέρων μας. Μία ἀταβιστικὴ ἀνάμνησις ἃς διεγείρει μέσα μας ὅ,τι ὠραῖον καὶ εὐγενὲς ἔσπειρε ἢ ψυχὴ τῶν ἀνδρείων ἐκείνων καὶ ἀφῆκεν ὡς παρακαταθήκη ἢ ἡρωϊκὴ τους πάλῃ.

Ἄς ξυπνήσῃ στὰ βάθη τῆς ἰδικῆς μας ψυχῆς ἢ ψυχὴ τῶν ἀγωνιστῶν, τῶν ἡρώων καὶ τῶν θριαμβευτῶν, ἢ ψυχὴ τῶν μεγάλων θυμάτων τῆς ιδέας, ἢ ψυχὴ τῶν αἰωνίων παλαιστῶν, τῶν ἀθλητῶν καὶ τῶν ὑμνητῶν τῶν ὠραίων ιδεωδῶν.

Ὁ Ἑλληνισμὸς, ποῦ ἀνένηψε ἀπὸ τὸν ἐφιάλτη τῆς δουλείας, δὲν εἶνε ὁ Ἑλληνισμὸς μόνον τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης τῶν Θηβῶν καὶ τῆς Πέλλης, τῆς Νικομηδείας καὶ τοῦ Περγάμου, εἶνε ὁ Ἑλληνισμὸς, ποῦ ἀπλώνεται σὲ ὅλη τὴν Ἑλληνικὴ Ἀνατολή, παντοῦ, ὅπου ἔδρασε καὶ ἐμεγαλουργήσε στοὺς ἀρχαίους καὶ μεσαιωνικοὺς χρόνους ἢ Ἑλλάς, παντοῦ ὅπου διέδωκαν οἱ ἀπόστολοι τὸν Ἑλληνικὸν Χριστιανισμό, παντοῦ ὅπου ὁ Ἑλληνισμὸς ἐμαρτύρησεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ὅπου ἀγωνίσθηκε στὰ πεδία μύριονέκρων μαχῶν, ὅπου ἀνδραγάθησαν Ἑλληνες βασιλεῖς καὶ Ἑλληνικοὶ λαοί, παντοῦ ὅπου εὐστομεῖται ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, παντοῦ ὅπου τὸ ἔδαφος ἐβάφη μὲ αἵματα Ἑλληνικά.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀνδρεία, ὁ Ἑλληνικὸς νοῦς, ὁ Ἑλληνικὸς πλοῦτος ἄς δώσουν ἀδιάσπαστα τὸ χέρι, ἄς ἐνωθοῦν, ἄς ἐργασθοῦν γιὰ νὰ κορυφώσουν τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας.

Ἄς μὴ λησμονοῦμεν, ὅτι μέτωπα, ποῦ εἶχαν γεννηθῆ γιὰ ν' ἀτενίζουσαν τὸ λάμπον στερέωμα καὶ τὸ γλυκὺ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐταπεινώθησαν ἕως τὸ χῶμα ἀπὸ τὴν ἀποκαρδίωση καὶ τὴ σκληρὴ πάλη τῆς δουλείας. Ἀλλὰ καὶ μέσα στὴν ἀγωνία τῶν πικρῶν ἡμερῶν ἡ ἰδέα δὲν ἀπέθανε.

Ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ ὡσαν διαίσθησις μέσα στοὺς στόνους τῶν τυραννομένων ἀδελφῶν περιμένει κάποιον μῆνυμα, ποῦ θάρρη, διαπόντιο, γνώριμο πάνω στὰ φτερούγια μιᾶς αὔρας, ποῦ εἶχεν ἄλλοτε φουσκώσει τὰ ἥρωϊκὰ πανιά τοῦ ἀτρόμητου Ἑλλήνος ψαριανοῦ πυρπολητοῦ.

Καὶ τὰ ταπεινωμένα μέτωπα, ποῦ ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς στεναγμοὺς τῆς δουλείας μᾶς φωνάζουσαν: «*Καὶ ἐδῶ εἶνε Ἑλλάς*» κατὰ τὴν ὑπέροχη φράση τοῦ Ρέπουλη, θὰ ὑψωθοῦν περήφανα μιὰ μέρα. Καὶ τὰ βλέμματα τὰ δειλὰ θὰ λάβουσαν λάμψη ἀσυνείθιστη, ὅταν θ' ἀτενίζουσαν ἀπὸ μακρὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐστία ν' ἀναδίδησαν καπνὸν ὡσαν θαλπερὸν τοῦ μητρικοῦ ἐδάφους χαιρετισμό. Καὶ τὴ γαλανόλευκη σημαία μας νὰ κυματίζη ὡσαν πνοὴ θωπευτικὴ καὶ ὡσαν ἄρωμα νὰ βαλσαμόνη τὰ μακρὰ Ἑλληνικά ἀκρογυῖα ὅπου ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ ἔσπειρε τὴν εὐγένειαν τοῦ Νοῦ.

Ναί, ἄς βαδίσωμεν καὶ μεῖς μὲ τὴν ἀνδρεία καὶ τὴν ἱερὴν πάλη μας ὑπαύχενες εἰς τὸ μέγαρον τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀμφικτυ-

ονίας για να διεκδικήσωμε τὰ ἀπαράγραπτα δίκαια τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Διὰ τῆς Νίκης τὸ Γέρας!

Οἱ Τουρκομάχοι ἦσαν τὰ λιοντάρια, ποῦ ὁ βρυχηθμός των ἐσάλεψε τὰ Ἑλληνικὰ βουνὰ καὶ τὰ Ἑλληνικὰ πέλαγα ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, λιοντάρια, ποῦ τὰ νύχια τους ἐσπάραξαν καὶ ξέσχισαν τὸ βαρὺ πέπλο τῆς δουλείας, ποῦ ἐκάλυψε τὴν ταλαίπωρη Ἑλληνικὴ γῆ ἐπὶ αἰῶνες.

Ἄς ἀκουσθῆ καὶ σήμερα ὁ ρωμαλέος βρυχηθμός. Μιὰ ἀληθινὴ μέθη ἐλευθερίας ἄς χυθῆ ἀπὸ τοὺς κορυφαίους τοῦ ἔθνους ὡσὰν λάβα ἐνθουσιασμοῦ γιὰ νὰ συμπαρασύρῃ μικροὺς καὶ μεγάλους, ἡπειρώτες καὶ νησιώτες, λαϊκοὺς καὶ λευίτες ἀγρότες καὶ ἀστούς, πρεσβύτες καὶ νέους. Ἄς μεταδοθῆ ἡ ἱερὴ λάβα ἀπὸ τοὺς ἄνδρας στῆς γυναῖκες, ἀπὸ τῆς γυναῖκες στὰ παιδιά.

Ἡ Ἑλλὰς ὅλη ἄς μεταβληθῆ σ' ἓνα μεγάλο στρατόπεδο ἀνδρῶν, εἰς ἑκατόγχειρα Βριάρεων πολέμου, καὶ τὸ στρατόπεδο ἐκείνο ἄς ζητήσῃ τὴν ἀπολύτρωση τῶν δούλων, τὴν ἀπολύτρωση μὲ τὴν Πίστη, τὴν ἀπολύτρωση μὲ τὴν νίκη. (Χειροκροτήματα).

Οὐδέποτε ἐπίστευσεν, οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ πιστεύσῃ ὁ Ἑλληνισμός, ὅτι ἔληξεν ὁ ἀγὼν ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν σκλάβοι ἀδελφοὶ μὲ κυρτωμένους ὤμους καὶ σκυφτὸν τὸν ἀσχένα.

Ἡ λεγομένη σήμερα Ἑλλὰς δὲν εἶνε ἀκόμη ἡ Ἑλλὰς.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ Ρήγα θέλει τὸν Ἑλληνισμὸ ἐνωμένο ὁλόκληρο. Ἀπαιτεῖ ἡ Ἑλληνικὴ σημαία νὰ θερμάνῃ ὅλα τὰ ριγοῦντα κάτω ἀπ' τὴ δουλεία μέλη τοῦ Ἑλληνικοῦ σώματος. Μᾶς βροντοφωνᾷ: «Καὶ ἐκεῖ εἶνε Ἑλλὰς».

Ὡπότε θὰ πανηγυρισθοῦν κι' ἐκεῖ οἱ ἀρραβῶνες μὲ τὴ μητέρα Ἑλλάδα; Πότε θ' ἀκουσθοῦν κι' ἐκεῖ τ' ἀλληλουτία τῆς νίκης ἀνάμικτα μὲ τὸ δακρύγελω τῆς χαρᾶς καὶ τ' ἀλησμόνητα συγκινητικὰ ἐπινίκια ὡσαννὰ τῆς Ἐλευθερίας;

Πότε ἡ ἀγαπημένη μας Πατρίδα θὰ σφίξῃ στῆς ἀγκάλες της καὶ τᾶλλα της παιδιά, ποῦ ξέρει, ὅτι μὲ ὅλους τοὺς διωγμοὺς καὶ τὰς πιέσεις δὲν ἀπέθαναν, ἀλλὰ ζοῦν καὶ θὰ ζήσουν γιὰ τὴν ἀγάπη της καὶ μὲ τὴν ἀγάπη της;

Ναί, θὰ τὰ σφίξῃ στὴν ἀγκαλιά της μιὰ μέρα ἀλλὰ θὰ τὰ σφίξῃ, ὅταν σὲ μικροὺς καὶ μεγάλους, σὲ ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους, σὲ ἐπιστήμονας καὶ στρατιῶτες, σὲ ἐλεύθερους καὶ δούλους εἰσχωρήσῃ μέσα στὰ βᾶθη τῆς καρδιάς σοβαρὰ, ἀκατανί-

κτη μιὰ ἰδέα, ἡ συναίσθησις τῆς μεγάλης Δύναμης μὲ τὴν ὁποίαν ὀρθώνονται πόλεις καὶ κρατύνονται λαοὶ καὶ μεγαλύ-
νονται κράτη.

Ἡ *συναίσθησις τοῦ καθήκοντος*, τοῦ καθήκοντος σ' ὅλες τῆς τάξεις, σ' ὅλες τῆς γραμμῆς, στοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος διαρκῶς τὴν ἡμέρα καὶ τὴ νύχτα.

Ἄς μὴ δειλιῶμεν, ἡ Νίκη δὲν ἀργεῖ νὰ στέψη τοὺς κρο-
τάφους ἐκείνων, ποῦ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν Ἐθνικὴν ἰδέαν. Ἀλλὰ ἡ Ἐθνικὴ ἰδέα εἶνε φυτό, ποῦ θέλει καλλιέργεια ἀπὸ πολλὰ χέρια, ἀπὸ μικροὺς καὶ μεγάλους. Πρέπει νὰ ποτισθῇ μὲ δάκρυ καὶ αἷμα.

Ὅπου ναρκᾷ ἡ Ἐθνικὴ ἰδέα ἐκλείπει κάθε ζωὴ ἀληθινή, ἔρχεται ἡ παρακμὴ, ἀπλώνεται ἡ ἀχλὺς τῆς ἀφανείας, δὲν λο-
γαριάζεται ἡ τιμὴ καὶ τὸ μεγαλεῖον, ἡ αἴγλη καὶ ἡ γοητεία, ἐκπίπτει τὸ φρόνημα καὶ σβύνεται ἡ φωτιὰ.

Ἀλλὰ γιὰ τὸν ἡρωϊσμὸ ἀπαιτοῦνται ὄχι μόνον λόγοι, ἀλλὰ καὶ ἔργα, ὄχι μόνον ἐνθουσιασμὸς τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ ἐργασία ἐπίμονος, ἐργασία ὅλου τοῦ Ἐθνους. Ἐμεῖς οἱ μικροὶ δὲν ἔχουμε τὰ πλούτη τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, δὲν ἔχουμε τῆς βαρειῆς τῶν πολεμικῆς ἀποθῆκης, δὲν ἔχουμε τὴ μακροὴν στρατιωτικὴν πεῖρα καὶ ἐτοιμασίαν.

Τὴ βαρεῖαν πλάστιγγαν τῶν μεγάλων ἐκείνων ὑλικῶν ἀγαθῶν ἔμεῖς μ' ἓνα καὶ μόνον θὰ προσπαθήσουμε ν' ἀντικαταστήσουμε — μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν μας ἐνωμένον, μὲ τὴν πεποίθησιν γιὰ τὸ δίκαιον, μὲ τὴν ἀπέραντη τὴν ἀτελείωτην ἀγάπην γιὰ τὴν Πατρίδα. Ἴδου ἡ ἀγία μας τριάς στῆς ἡμέρας τῶν κινδύνων.

Μήπως τί ἄλλο ἀπὸ τὴν ἀπέραντη ἀγάπην γιὰ τὴν πατρίδα μας τὴ λατρευτὴν ἔκαμε τὸ σπόρον τοῦ Θεσσαλοῦ πρωτομάρτυρα νὰ βλαστήσῃ; Τί ἄλλο ἔκαμε τὸν ἥρωα ἐκεῖνον ἀοιδὸν νὰ δεχθῇ τὸ ἀμάραντον τοῦ μαρτυρίου στέφανον στὰ νερὰ τοῦ Ἰστροῦ; Τί ἄλλο ἔκαμε τὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία νὰ ξυπνήσῃ τῆς κοιμώμενης τοῦ Ἐθνους ψυχῆς;

Τί ἄλλο παρὰ ἡ ἀδάμαστη ἀγάπη γιὰ τὴν Ἐλευθερίαν, ποῦ ἐνεψύχωνε τοὺς κρυφὰ μνημένους στὸ Ἐθνικὸν Εὐαγγέλιον, στὸ Εὐαγγέλιον τῆς Ἀναστάσεως, ποῦ μυστικὰ ἐκήρυτταν οἱ Φιλικοί; Τί ἄλλο δείχνει ἡ ἀφιέρωσις τῶν προσχωρούντων στὴν Ἐταιρεία; Τί ἄλλο τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο κείμενον, ποῦ μοιάζει Διοθήκη μᾶλλον παρὰ ὄρκος;

«Φέρω μάρτυρα τὸν ἀλάνθαστον ὀφθαλμὸν τοῦ Δημιουργοῦ, ὅτι ἐπιθυμῶν τῆς ταλαιπώρου Πατρίδος μας καὶ τοῦ δυστυχοῦς Γένους μας τὴν ἀνάστασιν, ἐμβαίνω μέλος εἰς αὐτὴν τὴν ἀδελφότητα. . . . Ἄν ἴσως ποτὲ λησμονήσω τὴν ὑπόσχεσίν μου, καὶ δὲν φερθῶ ὡς πιστὸς Πατριώτης, τὸ μὲν σῶμα μου ἀφίνω εἰς τὸν σκληρότατον καὶ ἀτιμότατον θάνατον, τὴν δὲ ψυχὴν μου παραδίδω διὰ αἰώνιον κόλασιν, καὶ τὸ ὄνομά μου νὰ γίνῃ τὸ ὄνομα τῆς κατάρας καὶ τοῦ ἀνάθεματος ὡς τὰ ὀνόματα τοῦ Κάιν καὶ τοῦ Ἰούδα. Σὺ λοιπὸν, ἀδελφέ, δέξου τὴν ἀφιέρωσίν μου, τὴν ὁποίαν τώρα καὶ διὰ πάντα προσφέρω εἰς τὸ Γένος μου διὰ τὴν Ἐλευθερίαν του ὑπὸ τὰς προσταγὰς αὐτῆς τῆς κρυφῆς καὶ ἀγνώστου ἀρχῆς τῆς Ἐταιρείας, ἐνόσω ἢ ψυχὴ μου κατοικεῖ εἰς τὸ σῶμα μου. Δέξου με ἀδελφὸν ἀφιερωμένον εἰς αὐτὸν τὸν ἱερὸν Δεσμόν».

Ἑλληνες, Ἑλληνίδες,

Ἡ ὥρα τοῦ κινδύνου ἐσήμανε καὶ τώρα ἄγρια, ἀδυσώπητη. Οἱ Κροῖσοι τοῦ χρήματος ἄς ἀνοίξουν τοὺς θησαυροὺς των, οἱ Κροῖσοι τοῦ πατριωτισμοῦ ἄς ἀνοίξουν τῆς φλέβες των, οἱ ἱεροὶ ποιμένες ἄς ἐμψυχώσουν τὸ λαὸ μὲ τὸ ἴδιο παράδειγμά τους, οἱ διανοούμενοι ἄς χαρίσουν τὴ σκέψη τους.

Ὅπου γῆ καὶ θάλασσα Ἑλληνικὴ ἄς καταφοινηθῇ μὲ αἷμα τίμιον.

Παντοῦ ἄς ἀντηχήσῃ ἡ βοή τῶν ὄπλων, οἱ γόοι τῶν μητέρων καὶ τῶν συζύγων, ἢ μᾶλλον ἢ ἀγαλλίασις καὶ ἡ ὑπερηφάνεια ἐκείνων, ποῦ θὰ φέρουν τὸ πέπλο τῆς χηρείας χάριν τῆς φιλιότητος πατρίδος.

Ἄς σκεφθοῦμε, ὅτι ἡ μεγάλη σημαία τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Γερμανοῦ, ἡ σημαία μας ἢ Ἐθνικὴ, ἢ σημαία τῆς ὁποίας ἡ πτυχὴς σκεπάζουν τὴν ἱερὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀνοιξη, αὐτὴ ἢ ἡ λατρευτὴ σημαία ὑβρίζεται καὶ κηλιδώνεται ὅπου ὑβρίζεται καὶ πάσχει ὁ Ἑλληνισμός.

«Νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών».

Ἡ ὥρα αὐτὴ ἄς ἀντηχήσῃ εἰς ὅλα τὰ πέρατα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἄς ἀνάψῃ τὸν σπινθῆρα, ποῦ θὰ ἐξαπλώσῃ τοὺς σπινθῆρας, τὸν ἐνθουσιασμό, ποῦ εὐλογεῖ καὶ ἀγιάζει, τὸν ὄρκο, ποῦ φέρει στὴ Νίκη ἢ στὸ Θάνατο.

Ὁ Φάρος ὁ Πανελλήνιος πρέπει ν' ἀναφθῆ γιὰ νὰ φωτίσῃ στὴν ὄρα αὐτὴ τῆς σκληρῆς ἀνάγκης τοῦ Ἑθνους τῆς ἀνήλιες σκλαβωμένες νύχτες.

Ὁ παλμὸς τῆς καρδιᾶς τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας ἄς βροντοφωνήσῃ στοὺς Κρητες, στοὺς Ἑπειρῶτες, τοὺς Μακεδόνες καὶ τοὺς Θραῖκες, στοὺς Νησιῶτες καὶ τοὺς Μικρασιᾶτες τὸ εὐοίωνον παράγγελμα : « Γρηγορεῖτε ».

Ἡ ἱστορία τοῦ Ἑθνους μας δὲν ἐκλείσθηκε. Ὁ Ἑλληνισμὸς μοιάζει σὲ ὅλους τοὺς αἰῶνας μὲ τὸ μυθολογούμενο Ἄνταϊο, ποῦ καὶ ὅταν ἔπεφτε ἀνακτοῦσε ἀπὸ τῆ γῆ νέας δυνάμεις καὶ ὠρθώνετο σὰν Γίγας.

ὦ νόστιμον ἡμᾶρ ! πότε ἡ αὐγὴ σου θὰ φωτίσῃ τὸν πανηγυρισμὸ τῶν Πανελληνίων Ἑλευθερίων !

Εὐτυχῆς ὁ ἱστορικὸς, ποῦ θὰ μπορέσῃ νὰ κλείσῃ τὴν τελευταία σελίδα τῆς Ἑθνικῆς μας ἱστορίας μὲ τὴν εὐάγγελο λέξη : « Νίκη »

Ἄλλὰ γιὰ νὰ γραφῆ ἡ ἱερὴ αὐτὴ λέξη πρέπει ὅλων μας τῆς καρδιᾶς νὰ δονήσῃ, ὅλων τῆς σκέψεις νὰ θερμάνῃ μιὰ καὶ μοναχὴ ἰδέα, ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος.

Μόνον τότε θὰ εὐδοκίμησῃ τὸ Ἑθνικὸ μας ἔργον. Μόνον τότε θ' ἄχουν τὴ χαρὰ οἱ γεροντώτεροι νὰ μακαρίζουν ἐκείνους, ποῦ θὰ λάχῃ ἡ εὐγενῆς μοῖρα νὰ πέσουν ὑπὲρ πατρίδος.

Μόνον τότε θ' ἄχουμε τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ὑπάρξουν μεταξὺ μας οἱ εὐτυχεῖς, ποῦ θὰ μπορέσουν ἐπιστρέφοντες στὰς πατρίδας τῶν ἀπὸ τὰ πεδία νέων δοξασμένων μαχῶν νὰ πέσουν στὴν ἀγκαλιὰ μιᾶς μεγάλης Ἑλεύθερης Πατρίδας, φέροντες ὅπως ἄλλοτε ποτὲ ὁ Μαραθῶνιος ἐκεῖνος ἄγγελος τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα : « Νενικήκαμεν ».

(Παταγωδέστατα Χειροκροτήματα)

ΜΕΤΑ τὸ πέρας τῆς Διαλέξεως ὁ Πρόεδρος τοῦ Μικρασιατικοῦ Συνδέσμου κ. Ζαρίφης προσέφερεν εἰς τὴν κ. Παναγιωτᾶτου κλάδον δάφνης καὶ ἐλαίας εἰς ἔνδειξιν ἐθγνωμοσύνης ἐκ μέρους τοῦ " Ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ ,, καὶ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὁραίας Ἑθνικῆς Ἑσπερίδος.

Ἡ Κ^α Παναγιωτάτου ἐνώπιον τοῦ πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου εὐχαρίστησε τὴν ἐφορευτικὴν τῶν Κυριῶν Ἐπιτροπὴν ἀποτελεσθεῖσαν ἐκ τῶν ἐξῆς Κ^{ων} Κ^{ων}

ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗ

ΖΑΡΙΦΗ

ΤΣΩΤΣΟΥ

ΣΑΡΑΝΤΗ

Δ. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

ΕΑΝΘΑΚΗ

ΓΕΛΚΕΝΤΖΟΓΛΟΥ

Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

Μ. ΜΗΤΣΟΥ

ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ Βέη

ΜΟΜΦΕΡΑΤΟΥ

ΣΙΡΔΑΡΗ

ΒΑΛΛΙΝΑΚΗ

Δδος ΚΑΜΠΑ

αἱ ὁποῖαι ἐνεκολπώθησαν τὴν Ἐθνικὴν Ἰδέαν τῆς καὶ ἀνέλαβον τόσον ἐπιτυχῶς τὴν διεξαγωγὴν τῆς «Ἐθνικῆς Ἐσπερίδος», καθὼς καὶ τὸν Πρόεδρον τοῦ Μικρασιατικοῦ συνδέσμου κ. Δημ. Ζαρίφην—τὸν ἀπόστολον αὐτὸν τῆς Ἐθνικῆς Ἰδέας— ὅπως τὸν ἀπεκάλεσεν, ὁ ὁποῖος ταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Γεν. Προξένου κ. Κανελλοπούλου ὡς ἠθικὸς τοῦ ἔργου ἀρωγὸς εἰργάσθη ὑπερανθρώπως πρὸς εὐδωσιν τοῦ σκοποῦ.

Ἡ ἐσπερὶς ἀπέφερε τὸ ποσὸν 3.000 φρ. περίπου ὑπὲρ τοῦ Ταμείου τῆς κοινῆς τῶν Ἀλυτρώτων Ἐπιτροπείας.

Τύπος Φακού

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

